

BIJeenkomst op VRIJDAG 16 OCTOBER 1953

11-576

Voordracht gehouden voor de Vereniging ter beoefening
van de Krijgswetenschap

door

de Heer S. D. DUYVERMAN, Directeur-Generaal van Oorlog

over

„ZIJN WIJ MET ONZE DEFENSIE-INSpanNING
OP DE GOEDE WEG?”

Voorzitter: Z. E. Luitenant-Generaal M. R. H. CALMEYER

De Voorzitter:

Excellenties, Mevrouw, Mijne Heren,

Ik open deze eerste vergadering van het verenigingsjaar 1953/1954 en heet U allen van harte welkom in het bijzonder de Staatssecretaris van Oorlog en ons Erelid de Luitenant-Generaal Prins.

Aangezien de verkiezing van bestuursleden in de pauze zal plaats hebben geef ik thans onmiddellijk het woord aan de spreker van hedenavond.

De Heer S. D. Duyverman:

Mijnheer de Voorzitter, Excellenties, Mevrouw, Mijne Heren!

Gaarne wil ik aanvangen het bestuur van de Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap dank te zeggen voor de mij deze avond geboden gelegenheid een deel van een probleem ter discussie te stellen, dat de Nederlandse voorlichtingsorganen en daarmee de publieke opinie voortdurend bezig houdt.

Met opzet zeg ik „een deel van een probleem”. Immers het zou slechts van zelfoverschatting getuigenis afleggen, indien ik mij in een kring als deze een oordeel aanmatigde over de vraag of, en zo ja, tot welke graad, ons land verdedigbaar is en of daartoe andere prioriteiten bij de opbouw van de strijdkrachten zouden dienen te worden aanvaard dan tot nog toe.

Ik zou mij dan tevens begeven in tal van speculatieve beschouwingen, dankbare onderwerpen voor de „militaire medewerkers” van onze dag- en weekbladen, onderwerpen hoe deskundig behandeld en daarom lezenswaard ook, dikwijls het bezwaar inhouden van slechts gedeeltelijke kennis van de achtergronden van de door de regering genomen maatregelen of gekozen prioriteiten. Ik zou echter ook een enkel geval kunnen noemen, waarin de publicaties de toets der objectiviteit niet meer ten volle konden doorstaan. Zulke publicaties schijnen mij het doel, dat onze voorlichtingsorganen zich zo terecht voor ogen stellen, voorbij te schieten; ze kunnen onze naam in het buitenland schaden; ze wekken een heel enkele keer de indruk van een

vertolking van dat onbehagelijke gevoel dat ieder van ons wel eens zal hebben gehad, wanneer, nadat eigen spreekbeurt is beëindigd, het juiste slagvaardige woord te laat te binnen schiet.

Er zijn echter ook heel andere beschouwingen, beschouwingen, welke in feite zeer concrete vragen inhouden, vragen, die op den duur niet omgaan kunnen worden. En er zouden dan wel gewichtige redenen moeten zijn om die vragen niet geheel of ten dele te beantwoorden.

In het militaire vlak wordt daarbij snel teruggegrepen naar de noodzaak en de plicht tot geheimhouding. Waar de grens tussen wat „geheim” en „niet geheim” is, ligt, is welhaast niet concreet aan te duiden.

De methoden terzake toegepast aan gene zijde van het ijzeren gordijn en aan deze kant verschillen fundamenteel. En ik meen, van eng militair standpunt bezien, dat die van onze verre Oostelijke burens de beste zijn. Zodra men echter om andere redenen, dan om winstpunten in de koude oorlog te behalen, publicaties doet, is in beginsel tot een zekere opening van zaken besloten, die gerechtvaardigde belangstelling wekt ten aanzien van datgene, wat achtergehouden werd.

Veel eenheid in de Westerse opvattingen met betrekking tot de publiciteit is moeilijk te ontwaren en terecht is èn de lezer èn de Nederlandse autoriteit, die zich door geheimhouding acht gebonden, ieder op eigen manier en ieder van eigen standpunt uit, weleens verbaasd over de vrijmoedigheid waarmee in buitenlandse publiciteitsorganen met gegevens van militair belang wordt omgesprongen.

De welhaast volstrekt tegengestelde methoden van het Oosten en het Westen hebben een verbazingwekkend resultaat, waarbij ik de juistheid van de getrokken conclusies buiten beoordeling laat.

Dat resultaat immers is, dat de uiterst summiere gegevens van achter het ijzeren gordijn tot de communis opinio hebben geleid dat Russische en aan Rusland gebonden troepen van welhaast onweerstaanbare kracht en paraatheid zijn, terwijl de veelheid der gegevens uit het Westen tot een geheel tegengestelde mening heeft geleid ten aanzien van de Westerse defensie, voorwaar een resultaat, dat een creditpost is voor diegenen, die de Westerse wereld als haar potentiële tegenstander beschouwen.

Niettemin worden wij ook in Nederland geconfronteerd met de zo ten rechte opgebrachte vraag: Hoe staat het met onze defensie, wat zijn de resultaten van een reeks van jaarbegrotingen van 1500 miljoen gulden?

En wanneer deze critische vraag de titel is van de voordracht van hedenavond, dan is de vraag gesteld om met inachtneming van de restricties, welke eerder werden genoemd, haar in die openheid te beantwoorden, die overeenstemt met de publiciteitsgedragslijn, welke in verschillende andere NATO-landen wordt gevolgd; bij de beantwoording stel ik mij voor de aandachtige toehoorder de gelegenheid te geven om naar zo objectief mogelijke maatstaven te oordelen of de eerder aan U toegezonden stellingen gebleken zijn houdbaar te zijn.

Het zal daartoe nodig zijn terug te grijpen naar de eerste na-oorlogse jaren, evenzeer als het onvermijdelijk zal zijn getallen te noemen. Voor getallen geldt altijd, ook nu, zowel voor U als voor mij, dat de kunst ze te groeperen van bijzondere invloed is op de eindindruk. Ik acht die indruk belangrijk, belangrijker schijnt mij echter dat we aan het einde van deze avond naar huis gaan met de overtuiging dat het voor het Nederlandse volk van ge-

wicht is, dat de voor de defensie-opbouw ingeslagen weg met kracht zal worden vervolgd. Reeds daarom zal ik niet verzuimen de relatieve betekenis van de cijfers steeds weer onder Uw aandacht te brengen.

Met uitzondering van de *Koninklijke Marine*, die gedurende de oorlogsjaren het onschatbare voorrecht genoot aan de geallieerde strijd te kunnen blijven deelnemen en reeds daardoor niet alleen grote ervaring opdeed, doch tevens een belangrijke beroepskern in staat stelde „bij te blijven”, was de toestand voor onze overige strijdkrachten uiterst précair. Niet alleen het gemis aan logistieke en stafervaring, gemis aan ervaring ook in het gebruik van talrijke nieuwe technische vindingen, doch tevens verlies en afwezigheid van nagenoeg alles, dat tot de goede uitrusting van een krijgsmacht behoort, stelde de toenmalige leiding van de Koninklijke Landmacht en de militaire luchtvaart voor welhaast onoplosbare problemen.

En deze problemen konden, zulks in schrille tegenstelling tot de situatie bij een aantal onzer Westerse bondgenoten, niet tot oplossing worden gebracht, omdat de ontbindende krachten in ons Nederlands-Indië alle aandacht kluisterden aan wat ginds het eerst diende te geschieden.

Deze omstandigheden hebben de opbouw van ons nieuwe defensie-apparaat zodanig onevenwichtig beïnvloed, dat een zekere disharmonie in de ontwikkeling daarvan aanvankelijk het gevolg is geweest.

Wij kunnen zonder overdrijving stellen, dat de Koninklijke Marine aan haar herbouw is begonnen in 1946 op een hecht, uit de voor-oorlogse jaren stammend fundament, dat, hoewel door de oorlog geschonden, er niettemin wàs.

Voor leger en luchtmacht waren in materiel-technisch opzicht nog slechts rudimenten over van een in de dertiger jaren te laat aangevangen en daarna door de bezetting grondig vernielde uitbouw van onze strijdkrachten te land en in de lucht, terwijl in personeelsopzicht tengevolge van volstreekte stilstand in de werving ook daar grote tekorten optraden.

Ernstiger nog was, dat daarna — na 1945 — die herbouw niet kon worden, althans niet is aangevat. Wat thans in Nederland in vier jaren zal geschieden aan de opbouw van land- en luchtmacht, daarvoor hebben onze Zuiderburen welhaast negen jaren beschikbaar gehad, een verschil in tijdsduur, dat voor zichzelf spreekt. En zelfs zou de vraag wel eens gesteld mogen worden of met inachtneming van dit enorme tijdsverschil er hier te lande nog op redelijke gronden van fysieke achterstand kan worden gesproken.

Doch dat alles doet in wezen weinig terzake. Van belang schijnt slechts te constateren hoever we zullen zijn, als de eerste vier jaren van onze werkelijke defensie-inspanning zullen zijn verstreken.

Immers het is van zo weinig betekenis vergelijkingen te trekken, wanneer daarin niet alle factoren zouden zijn betrokken om op evenwaardige wijze de uitkomsten dier vergelijkingen te beïnvloeden.

Indien wij de beschikking over al die factoren zouden hebben, dan ben ik ervan overtuigd, dat een zekere mate van waardering zou ontstaan voor hetgeen wij zelf deden; een waardering, welke ons de laatste maanden ook van internationale zijde zeker niet is onthouden en een aanwijzing is in de richting van de juistheid van mijn overtuiging.

Wij moeten stellen, dat de opbouw van leger en luchtmacht eerst in 1951 is aangevangen en dat voor Nederland welhaast vijf kostbare jaren zijn voorbijgegaan, alvorens die opbouw met kracht ter hand kon worden genomen.

Voor de Koninklijke Marine, die haar herbouwplan in 1946 publiceerde, geldt zulks niet. Daaraan dient echter onmiddellijk de opmerking te worden toegevoegd, dat de grootscheepse hulpverlening aan de strijdkrachten na 1950, gedurende de jaren vóór 1951 onbekend was.

Vele omstandigheden, welke oorzaak waren van de geschetste situatie kennen velen Uwer wellicht beter dan ik, doch het doelbewuste oponthoud vóór 1951 in de herbouw van het leger en in de opbouw van de luchtmacht is tot uiting gekomen in onevenredig lage militaire begrotingen in die periode, tengevolge waarvan iedere mogelijkheid, zelfs voor het vinden van een basis voor een concreet plan ontbrak.

Of daarbij van militaire zijde immer juist is geageerd en gereageerd is overigens aan gerechte twijfel onderhevig. Met het naar verhouding weinige, te weinige dat beschikbaar was, had meer gedaan kunnen zijn. De hoge overschotten op de lage jaarbegrotingen zijn daarvan een onloochenbaar bewijs. Doch niet vergeten mag worden, dat de halsstarrige vasthoudendheid — een betere zaak waardig — waarmede het verbod militaire voorraden te vormen, de beroepskernen te versterken, werd gehanteerd, de verlamdende situatie hebben doen ontstaan, welke ons medio 1950 bij het uitbreken van het Koreaanse conflict tot een schrikbeeld is geworden.

Het moet als een bedenkelijk, met de Nederlandse geschiedenis voor ogen overigens echter als een verklaarbaar, feit worden aangemerkt, dat slechts internationale crises impulsen kunnen zijn voor de herinnering aan de noodzaak van (parate) strijdkrachten en dat die crises dan zo onverwacht en zo hevig zijn, dat op hetzelfde moment allerlei zaken mogelijk worden, welke nog juist tevoren eenvoudig als niet-discussieabel werden terzijde gesteld.

Nog zonderlinger wordt de situatie, wanneer deze koortstoestanden leiden tot een vorm van overspannen nervositeit, waarbij met negatie of althans met een grote mate van verwaarlozing van vaststaande, voor de opbouw van iedere krijgsmacht geldende normen, ontsteltenis of verontwaardiging wordt voorgewend, wanneer in twee jaren nog niet die graad van gereedheid is bereikt, waartoe in normale omstandigheden tien jaren nauwelijks voldoende kunnen worden geacht.

Het heeft mij meermalen getroffen, dat ook diegenen, die beter moesten en ook beter konden weten, niet hun invloed hebben aangewend die nervositeit te bezweren, doch ernstiger: die hebben aangewakkerd. Zij hebben hun land een slechte dienst bewezen.

Voor leger en luchtmacht bevonden wij ons in 1951 in een uitgangsstelling, die in vele opzichten als een nulstand kan worden aangemerkt.

En het is nu o.m. mijn taak van hedenavond U aan de hand van cijfers aan te tonen, dat wij einde 1954 zeer ver van dit nulpunt verwijderd zullen zijn, daarvan zelfs zover afstand zullen hebben genomen, dat in een aantal gevallen van welhaast volledige gereedheid zal kunnen worden gerept.

De getallen, die ik U ga noemen, zijn in hoofdzaak òf percentages, òf financiële getallen. Ik zal waar nodig hun relatieve betekenis belichten. Ik zal mij, om voor U niet mis te verstane redenen, van het noemen van quantitative gegevens in de meeste gevallen moeten onthouden.

Doch voordat ik daarmede begin, dien ik nog iets te zeggen over de titel van mijn voordracht. Reeds in de aanvang betoogde ik slechts een deel van het probleem te zullen behandelen, niet om mij daardoor van essentiële punten te distancieren, doch wel, omdat een staf-technische benadering —

ik acht mij daartoe bovendien niet bevoegd — tot een academisch vertoog zou worden en dat ook bij 'n zeer deskundige behandeling zou blijven.

Immers de vorming van de Nederlandse strijdkrachten is geen uitsluitend nationale aangelegenheid meer. Zij is geworden tot een, in hoge mate internationale, omdat onze toetreding eerst tot de Westerse Unie, later tot het Noord-Atlantisch pact, ons een binding heeft gegeven met de andere verdragspartners, die ons een zekere opbouw der strijdkrachten met eigen, volle medewerking voorschrijft. Die binding is sterker geworden naarmate geboden hulp in financieel en materieel opzicht werd aanvaard. Dat wil geenszins zeggen, dat we daardoor tot marionetten of satellieten zijn geworden. Integendeel, telkenmale blijkt weer, dat een nuchter, Nederlands inzicht, een waardevolle bijdrage is, ook voor anderen.

Hun, die morele waarden verwisselen of verwarren met brute dwang, zij dit gezegd.

Doch het is zonder meer absurd te veronderstellen, dat een materiële hulpverlening van enige duizenden millioenen guldens voor ons nu juist aanleiding zou zijn ons de vrijheid te permitteren om van de, voor *alle* verdragspartners in onderling overleg vastgestelde spelregels met betrekking tot de prioriteiten in de opbouw der strijdkrachten in een zekere mate van eigengerichtheid af te wijken.

Daarmede zijn die prioriteiten zeer beslist niet tot onaantastbare axioma's geworden.

Er zijn gevallen te over te noemen, waarin de NATO-organen bij eerste optreden een bestaande toestand moesten aanvaarden, welke nationaal was ontstaan en waarin te wijzigen tot ernstige verstoring zou hebben geleid. Het was niet anders dan redelijk en verstandig dergelijke „plaatselijke” situaties niet te verwringen; doch bij de herbouw van strijdkrachten van de grond af aan, schijnt het nuttig een als algemeen juist erkende prioriteit alsmede een bepaalde wijze van opbouw, een bepaalde soort en hoedanigheid ook van te vormen eenheden, zoveel mogelijk na te streven.

Zouden wij daarnaast en daarenboven nog eigen prioriteiten kiezen, dan wel een eigen wijze van opbouw en een eigen keuze van soort en hoedanigheid van te vormen eenheden toepassen, dan kan ik U verzekeren, dat wij ons èn militair-technisch èn financieel-economisch op ernstige wijze zouden overeten.

Slechts tengevolge van de omstandigheid, dat andere verdragspartners eerder zijn begonnen, althans hebben kunnen beginnen met de opbouw der strijdkrachten, is het accent hunner militaire bedrijvigheid somtijds reeds eerder verlegd kunnen worden.

Ongetwijfeld zal zulks op den duur ook voor Nederland mogelijk zijn, wanneer ons dezelfde tijd wordt gegund, die anderen tot hun beschikking hadden; echter alleen dan wanneer Regering en Staten-Generaal zullen blijven vasthouden aan het beginsel dat binnen financieel-economisch toelaatbare grenzen al het mogelijke in het werk dient te blijven worden gesteld om onze militaire gereedheid op te voeren zolang een werkelijke vrede nog tot onze liefste, doch onvervulbare wensen blijft behoren.

Zou men bovendien het accent ontijdig verleggen, dan is het zonder meer duidelijk, dat er twee of meer onafgebouwde huizen zouden zijn op het onzalige tijdstip, dat wij ons veiliger zouden voelen in één, zij het dat de

behuizing dan ook beperkter ware. En zulks geldt voor alle onderdelen der strijdkrachten.

Laat het duidelijk gezegd zijn, een volledig gevechtsgerede, harmonische zee-, land- en luchtmacht kan in vier jaren niet tot in de perfectie worden opgebouwd. Daartoe zijn de materiële middelen onvoldoende. Wel is het mogelijk om in vier jaren een internationaal erkende en gewaardeerde graad van gereedheid te bereiken, een gereedheid, welke over nogeens vier tot zes jaren kan worden geperfectionneerd wanneer aan drie voorwaarden wordt voldaan:

- a. beperking van de opbouw, gedicteerd door:
 - het financieel-economisch,
 - militair-technisch, en
 - personeels-technisch mogelijke;
- b. uitputting dier mogelijkheden;
- c. vertrouwen van het Nederlandse volk in de leiding der strijdkrachten.

De *eerste voorwaarde* is een samenstel van mathematische gegevens, *de tweede*, het brengen van een offer, *de derde*: de bereidheid naar de geest tot het brengen van dat offer.

Beperking heeft — als beginsel — bovendien het voordeel, dat zij vertrouwen, ook intern, bij hen die actief in welke positie ook, aan de opbouw deelnemen, doet ontstaan; zij brengt overzichtelijkheid van de consequenties.

Vergelijking van de onderdelen van de strijdkrachten is en blijft een hachelijke onderneming, maar ik waag het niettemin te constateren, dat de wijze waarop de opbouw van de luchtstrijdkrachten in Nederland ter hand is genomen een bewijs is van de stelling, dat wanneer men zich in typen, soorten en aantallen beperkt — met de erkenning, dat die beperkte opzet slechts doeltreffend zal zijn in uiterst nauwe internationale samenwerking — de mogelijkheid ontstaat om op den duur op eigen kracht zonder zeer omvangrijke, toch immer verplichtende buitenlandse hulp, een strijdmacht in stand te houden, die ons noch financieel, noch militair, noch personeel-technisch boven het hoofd zal groeien, ook omdat de aard en de vorm der organisatie daaraan een aantrekkelijke elasticiteit verleent.

De plannen voor de opbouw van onze vloot zijn ontstaan in een tijdperk, dat wij nog de volle verantwoordelijkheid voor belangrijke overzeese gebiedsdelen droegen. Doch ook toen reeds zou naar mijn inzicht een beperking in typen ons gespaard hebben en voor thans opdoemende hoofdbrekens ener goede exploitatie, en voor die der toekomstige vervanging, terwijl belangrijke wijzigingen in de oorspronkelijke opzet misschien niet noodzakelijk zouden zijn geweest.

Daarnaast te stellen de grote importantie van een inmiddels groot aantal uitnemend geschoolede scheepsbemanningen kan gelden als een creditpost van zeer bijzonder gehalte voor de gezamenlijke oorlogvoering.

De maatstaf der restrictie geldt naar mijn oordeel evenzeer voor het leger. Ook hier immers is langs mathematische weg te bepalen waar eigen grenzen liggen. Alleen blijft het, in vergelijking tot marine en luchtmacht, zo aparte probleem der troepenvorming een factor van welhaast overwegende betekenis. Immers de instandhouding van belangrijke parate eenheden zal, zolang die

eenheden niet grotendeels uit beroepspersoneel zijn samengesteld — en daartegen bestaat een aantal niet op korte termijn op te lossen bezwaren — de noodzaak tot het oproepen van grote aantallen dienstplichtigen met zich mede blijven brengen.

Het aspect der initiële uitrusting en de kosten van exploitatie en vervanging zullen echter ook hier een dominerende rol spelen, tenzij het vervangingsprobleem terzijde zou worden gesteld op grond van een beleid, aan te duiden als „short-term policy”.

Hoe een dergelijk beleid echter zou kunnen passen in de onafwendbare noodzaak van de long-term policy der zeemacht, schijnt slechts langs de weg der opportuniteit te kunnen worden verklaard.

Voor dat ik deze voordracht op schrift stelde kreeg ik van hooggeachte zijde een brief en daarin stond, dat als ik in de (beperkte) openbaarheid van Uw vergadering de vraag zou stellen of wij met de defensie op de goede weg zijn, dit reeds op zichzelf een bevestigend antwoord includeerde.

Ik wil daarop noch in bevestigende, noch in ontkennende zin antwoorden, maar U met de achtergrond van het hiervoren geschetste, het cijfermateriaal geven, dat U zelve in staat stelt het antwoord op de vraag te formuleren.

De zoëven geschetste onevenwichtigheid komt reeds dadelijk in de cijfers van de begrotingen na 1945 tot uitdrukking. Immers in de jaren 1945 tot en met 1950 zijn ten behoeve van

de landmacht 2.640 miljoen,
de luchtmacht 340 miljoen en

ten behoeve van

de marine 1.640 miljoen gulden

uitgegeven, waarbij de voor het leger verbonden gelden voor zeker tenminste twee-derde deel zonder betekenis geacht kunnen worden voor de latere opbouw.

Een zo juist mogelijke cijfervergelijking geeft dan ook het volgende beeld:

	<i>vanaf 1945</i>	<i>vanaf 1951 t/m 1954</i>
leger	± 900	± 3600
luchtmacht	± 300	± 1100
zeemacht	± 1400	± 1400

of, met andere woorden, een verviervoudiging van de uitgaven voor het leger en de luchtmacht, een ongeveer gelijkblijven voor de zeemacht, waarbij — zelfs als het zo gesteld wordt — het evenwicht vóór 1951 volstrekt was doorgeslagen in de richting van de maritieme opbouw, zulks in afwijking van de gang van zaken in o.m. Groot-Brittannië.

Deze politiek van de toenmalige regeringen is in wezen de grondoorzaak van de uiterst moeilijke periode van geforceerde uitbouw van leger en luchtmacht na 1950.

Een periode, niet alleen zeer moeilijk voor de materiële opbouw, doch vele malen ernstiger voor wat betreft de vorming van het zo onmisbare kader.

Wat de materiële voorzieningen betreft, kan men zich niet altijd aan de

indruk onttrekken, dat de te snel oordelende leek geneigd blijkt het aanvankelijk zeer sterk optredende gebrek aan realisatie-vermogen af te meten naar het gemak, waarmede men zich de dagelijkse levensbehoeften gemeenlijk „over de toonbank” kan verschaffen. Doch hoeveel bezwaarlijker bleek dat alles bij de werving van het personeel.

Zelfs al zou het personeelsaanbod overstelpend zijn geweest, dan nog duurt het jaren eer zulk personeel zich kan meten met geroutineerd beroepskader. Maar de schaarste op de arbeidsmarkt der technici heeft nog steeds niet geheel overwonnen moeilijkheden in de opbouw der strijdkrachten veroorzaakt. De sterk materialistische inslag van een groot deel der jongeren, gepaard aan de zuigkracht der industrie en de veelvuldig optredende aversie tegen het leven in de militaire maatschappij, zijn evenzovele remmende factoren geworden voor een wederopbouw in zo uitzonderlijk kort tijdsbestek.

En toch is er ondanks dat reden voor een zekere mate van optimisme; het vindt zijn grond in een aantal andere cijfers.

Op 1 Januari 1950 waren er nog:

803 officieren van de Koninklijke Landmacht en

59 officieren van de toen nog geheten „militaire luchtvaart” in actieve beroepsdienst, afkomstig van vóór 1940.

Het totale aantal officieren bedroeg in 1950 respectievelijk 1558 en 238. Deze aantallen zijn thans voor het leger verdubbeld en voor de Koninklijke Luchtmacht verdriedvoudigd.

Voor wat de zeemacht aangaat, waren op gelijke datum: 1239 officieren in beroepsdienst en van hen 993 van vóór 1940. Nadien is het aantal officieren, \pm 1450, constant gebleven.

Bij de opsomming dier getallen mag echter zeker niet uit het oog worden verloren, dat de inbreng uit de sector van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch leger met 661 legerofficieren van zeer grote betekenis is geweest. Het aantal luchtmacht-officieren, afkomstig uit Indië, bedroeg 84.

In totalen uitgedrukt getuigt deze aanwas van een grote inspanning en van bijzondere activiteit van de wervingsorganen; ook de keerzijde van de medaille dient echter getoond. Immers, bepaalde, ook voor leger- en luchtmacht onontbeerlijke groepen van technici vertonen, in het bijzonder voor het leger, nog aanmerkelijke leemten. Maar dat zijn dan ook juist die groepen waaraan ook in de industrie nog zeer bijzondere behoefte bestaat.

Voor het onderofficierscorps geldt — zij het met geheel andere aantallen — gelijke redenering.

Van de per 1 Januari 1940 aanwezige ruim 10.000 onderofficieren kwamen er in 1945 ongeveer 4.000 beschikbaar en thans bedraagt hun aantal voor het leger 16.000, voor de luchtmacht 7.000, met een influx van het KNIL van bijna 6.000 voor het leger en ongeveer 700 voor de luchtmacht.

Bij de Koninklijke Marine waren 6.000 onderofficieren en korporaals en manschappen van vóór 1940 nog beschikbaar. Hun aantal bedraagt thans bijna 14.000 en bedroeg in 1950 ruim 12.000.

Ik moet mij terwille van de overzichtelijkheid echter beperking opleggen. Opsomming van het sterkteverloop en het samenstel van factoren, dat daarop van invloed was, is en zal zijn, zou te ver voeren, doch het kan van belang zijn te vermelden, dat met deze uiterst bescheiden beroepskernen een doorstroming van dienstplichtig en reserve-personeel heeft plaats gehad van

250.000 man in ongeveer 8 jaren, voor zoveel het land- en luchtmacht betreft en van 35.000 man voor de marine.

Hiermede is een probleem aangeduid, dat iedere industrie te gronde zou hebben doen gaan, hoe bekwaam de leiding ook geweest ware, een probleem van fundamentele betekenis voor de instandhouding van een technische apparatuur, welke ruw geschat thans met inbegrip van de vloot een vervangingswaarde vertegenwoordigt van 3600 miljoen gulden aan roerende goederen en 1500 miljoen gulden aan onroerende goederen, de schepen der vloot daarbij als roerende goederen aanmerkende.

Moge het dan juist zijn, dat een organisatie als de strijdkrachten naar doel- en taakstelling in welhaast ieder opzicht anders is gericht dan de industrie, de U thans gegeven getallen kunnen tot de voorzichtige conclusie leiden, dat de zaken niet zo eenvoudig zijn als ze soms wel eens worden voorgesteld.

De herhaaldelijk in de pers tot uiting gekomen aandrang meer beroeps-personeel aan te trekken, wordt met het voorgaande nog eens onderstreept; de moeilijkheden daaraan verbonden zijn thans echter tevens aangeduid.

Niet alleen moeilijk. Ook voorzichtigheid is geboden. Immers komt de wereld tot rust of zelfs schijnt de wereld tot rust te komen, dan is oplegging van materieel en niet-vervanging van materieel een proces, dat onmiddellijk kan aanvangen, doch voor dan aanwezige, grote beroepskernen is de situatie volstrekt anders.

Nooit zal weer een maatregel als omstreeks 1922 genomen, opnieuw mogen worden getroffen. Zij, die wij thans tot ons trekken, dienen, ook in andere omstandigheden, in de Staat als werkgever onbeperkt vertrouwen te moeten kunnen stellen. De hun toegezegde voorwaarden voor dienstneming zullen nimmer meer zo, welhaast trouweloos mogen worden verbroken als toen geschiedde. En daarom ook betekent personeelsbeleid, een beleid van voorzichtigheid en van vooruitzien.

Het is verheugend te constateren, dat allengs dat vertrouwen ontstaat of wederkeert en dat de maatregelen in materiële zin zich zodanig ontwikkelen, en ten dele reeds in toepassing zijn, dat van een wezenlijke verbetering van de levensstandaard kan worden gesproken. De verbetering van de messes van officieren en onderofficieren, de invoering van tafelgelden, de instelling van de detacheringstoelagen voor gehuwden, die niet ter standplaats van het gezin dienen, de verlaagde kledingprijzen, gepaard aan een werkelijke verbetering van de kleding, de incidentele kledingtoelagen, de periodieke beschikbaarstelling van dagelijkse kleding ten laste van het Rijk, de verbetering in de geneeskundige verzorging, ook voor hen, die in het buitenland dienen, dit alles gepaard aan de tendenz tot salarisverbetering, kunnen niet anders worden gezien dan als een aantal zaken, waaraan grote behoefte bestond. Zaken, die tevens binnen de grenzen van wat in Nederland, ook in vele takken van het bedrijfsleven als redelijk wordt geoordeeld, het officiers- en onderofficierscorps langzamerhand in een situatie brengt, waar beide ook vóór 1953 hadden behoren te verkeren.

Een probleem als dat van het personeel is daarmee zeker niet uitgeput, integendeel; ik noemde een aantal facetten om U een beeld te geven en stelde het voorop, omdat het menselijke element in iedere organisatie ver voorop dient te staan.

De materieelsproblemen zijn niet minder ingewikkeld, doch zij behouden het voordeel dode materie te betreffen. Hier geen welhaast 30.000 verzoeken om uitstel van werkelijke dienst per jaar, evenmin als een — ik hoop, dat U het mij vergeeft — weekend psychose tot dikwijls grote schade in het tempo der opbouw en..... in tegenstelling tot soortgelijke regelingen in het buitenland.

Heel andere problemen, problemen ook, die hoe concreet de materie ook is, onderwerp zijn van tal van speculatieve beschouwingen.

Het voornaamste element van speculatie is onzekerheid en die onzekerheid heeft in belangrijke mate invloed gehad en heeft die nog op de wijze en op het tempo van de herbouw der strijdkrachten. De invloed dier onzekerheid is echter ongelijk voor zee-, land- en luchtmacht; naar absolute maatstaven het geringste voor de marine, het ernstigste voor de opbouw van onze landstrijdkrachten.

Het is nog niet zo lang geleden, dat de hoogste militaire autoriteit in de Verenigde Staten als zijn oordeel te kennen gaf, dat jaarbegrotingen ondingen zijn voor de opbouw van strijdkrachten, ondingen, omdat het ene jaar niet weet wat het andere zal brengen. Afgezien van andere, ongetwijfeld ook reële bezwaren, dient daarom de beslissing van Regering en Staten-Generaal om gedurende vier achtereenvolgende jaren een zeer hoog bedrag voor de defensie-opbouw te reserveren, van bijzondere steun te worden geacht om in een zeker perspectief te kunnen denken en handelen. Ware de aan deze eigen defensie-uitgaven onverbrekkelijk verbonden Amerikaanse hulpverlening voor gelijke termijn toegezegd geworden, dan zouden de stappen naar voltooiing zekerder en krachtiger hebben kunnen zijn, dan thans naar buiten is gebleken en naar binnen is geschied.

Dit doet niets af of toe en kan daaraan ook geen afbreuk doen, dat het Nederlandse volk het Amerikaanse volk en zijn Regering in hoge mate erkentelijk moet zijn voor de hulp, welke verleend werd en nog wordt verleend.

De strikte jaargebondenheid der hulp, de daardoor ontstaande onzekerheid van aanvulling en voortzetting in het volgende jaar, hebben een ongewisheid doen ontstaan, welke te ernstiger is, naarmate de hulpverlening een meer integrerend karakter heeft.

En zo zien wij, dat de Koninklijke Landmacht wat de backbone harer uitrusting betreft, in belangrijke mate aanleunende op de hulpverlening, in haar uitgroei wordt geremd door die onzekerheid, een onzekerheid, welke mede wordt beïnvloed door de overweging of de opbouw der defensie als een zaak van short- of long-term policy dient te worden beschouwd.

Immers bij een ontwikkeling op lange termijn speelt het vraagstuk der technische veroudering een belangrijke rol; blijft men zich binden aan een defensie-politiek op korte termijn, dan is dat vraagstuk minder brandend, althans in de sector der materiële voorzieningen.

Ten aanzien echter van het personeelsprobleem is dan extra voorzichtigheid geboden; de politiek der materiële uitrusting van de zeemacht is contraversioneel ten opzichte van een algemene richtlijn, welke in een politiek „op korte termijn” uitmondt. De vervanging is daar immers een zaak van veel langere adem.

Ook hier kunnen getallen een waardevolle indicatie zijn voor het voorgaande.

De militaire behoeften voor het leger hebben betrekking op:

artillerie,
tanks en pantserwagens,
radiomaterieel,
radarmaterieel,
wapens, andere dan de artilleristische,
geniematerieel,
transportvoertuigen,
intendance-materieel,
gasdienst-materieel,
medisch materieel,
artillerie-waarnemingsvliegtuigen, en
naast tal van verbruiksgoederen,
de munitie.

De, ook bij de aanbidding van de legerbegroting 1954 in het algemeen gedeelte der Memorie van Toelichting gegeven uiteenzetting met betrekking tot de temporisatie van het bij de indiening van de tweede defensie-nota dd. 5 Mei 1951 aan de Staten-Generaal ter kennis gebrachte legeropbouwplan, zal op het moment van het verstrijken van de per 1 Januari 1955 expirerende opbouwphase resulteren in de gereedheid van:

operatieve troepen tot een sterkte van	± 140.000 man
statische luchtafweertroepen ter sterkte van	± 18.000 man
territoriale troepen (inclusief Nationale reserve)	
tot een aantal van	± 60.000 man ¹⁾

materieeltechnisch tot de percentages als hierna te noemen.

De uitbreiding van belangrijke verdedigingswerken, ten bedrage van ruim 90 miljoen gulden, de zeer toegenomen personeelskosten in engere zin (in 1951 115 miljoen, in 1954 180 miljoen); de verlenging van de dienstplichttijd van 12 tot 16, van 16 tot 18 en tenslotte van 18 tot 20 maanden, de hoge kosten der infrastructuur (50 miljoen per jaar), de kosten der burgerlijke verdediging (80 miljoen), zij alle zijn oorzaak, dat binnen de door het budget gestelde financiële grenzen aan het einde der eerste bouwperiode een procentuele gereedheid in de oorlogsuitrusting, ook van de territoriale troepen, zal zijn bereikt van 84 %, terwijl de verwachte en voorziene afleveringen uit het militaire hulpprogramma dan 76 % zullen hebben belopen; voor wat betreft de munitie bedraagt dit percentage gemiddeld ca. 70 %. In miljoenen gulden betekent deze opbouw met inbegrip van personele en indirecte kosten:

een eigen inspanning van	3600
een hulp-verlening van	1900.

Reeds uit deze twee tot hun simpelste vorm teruggebrachte getallen, blijkt de enorme invloed der hulpverlening.

De hiervoor genoemde percentages vormen een middensom uit tal van factoren, waarbij teleurstellend is te moeten opmerken, dat het gemiddelde ongunstig wordt beïnvloed door de ook eind 1954 nog optredende tekorten in radarmaterieel, tekorten overigens, die tengevolge van de enorm snelle, de

¹⁾ De gezamenlijke strijdkrachten zullen per ultimo 1954 aan geoefende militairen ruim 330.000 man — 23 % van de weerbare mankracht van ons land (20—40 jarigen) — omvatten.

revolutionnaire ontwikkeling van de vliegtuigbouw, ook internationaal een chronisch karakter hebben, hetgeen overigens een schrale troost is.

Gunstig beïnvloed worden de cijfers door een tweetal zeer grote producties in eigen land, t.w. voertuigen en munitie, en met een zekere voldoening kan gewag worden gemaakt van de tienduizenden tonnen munitie, welke hier te lande worden vervaardigd en de honderden legervoertuigen, welke het DAF-merk zullen dragen.

En toch, ondanks dat binnen een termijn van vier jaren deze graad van gereedheid zal zijn bereikt, toch past voorzichtigheid. Voorzichtigheid, omdat de toekomst geen zekerheid biedt of verdere uitbouw in gelijk tempo realiseerbaar zal zijn. Voorzichtigheid ook, omdat het wenselijker kan zijn zich te beperken ten gunste van de perfectionering, dan door te bouwen met de kans op blijvende en zelfs wellicht grotere hiaten, voorzichtigheid ook, omdat de militair-technische veroudering ook voor het leger steeds eerder gaat spreken en bij een teruglopen der fondsen de vaste personeelsuitgaven dan tot een steeds zwaarder wegende constante zullen worden.

De *luchtmacht*, het budgetaire stiefkind tot 1951, heeft onder haar uitzonderlijk bekwame leiding, een zeer belangrijke sprong in de goede richting gemaakt; het zo uiterst belangrijke probleem der nachtjagers, een uitgave van tenminste 100 miljoen gulden extra vertegenwoordigend, is echter tengevolge van een, in internationaal verband nog niet of nauwelijks gedane keuze, een leemte van betekenis.

Ook overigens blijven wensen te over, zelfs dringende wensen, doch de afronding van een zeer paraat wapen zet in 1955 in. De radar zal geen overheersende zorg meer baren, de camouflage en de vliegveldverdediging zullen wellicht in sommige opzichten enigszins na-ijlen, maar de beschikbare middelen zullen tot het uiterste zijn aangewend.

Hoewel de vraagstukken, welke oplossing behoeften, verre van eenvoudig waren en verschillende zelfs nog niet zijn opgelost, ligt het probleem van de luchtmacht eenvoudiger dan voor het leger en voor de marine. De oorzaken daarvan dienen te worden gezocht in de èn internationaal èn nationaal opgelegde beperking.

De polsstok was hier niet te lang en niet te kort en de juiste maat bracht het vereiste rendement. De lengte van de polsstok wordt bepaald door de hoogte van het budget en de omvang van de definitieve hulp en is daarmee gebracht in het financiële vlak. Daarbuiten en naast de beschikbare middelen heeft de opgelegde beperking een grote mate van overzichtelijkheid gegeven en daarmee tevens de oplossing van het zo uiterst gewichtige personeelsprobleem zeer veel naderbij gebracht. De lange weerstand — niet van militaire zijde — vóór 1951 tegen de aanneming op grote schaal van beroeps-personeel heeft de Nederlandse staat ruim dertig miljoen gulden gekost, zonder dat daar een redelijk rendement nu tegenovergesteld kan worden.

Eenzelfde probleem, vooral voor de technische wapens, geldt voor het leger; ook daar zal — wil de Regering voor tal van jaren de krijgsmacht op een zeker peil houden — de keuze in sterker mate dan voorheen op den duur op het beroepskader moeten vallen. Daarbij zal echter nimmer uit het oog mogen worden verloren, dat het accent bij marine en luchtmacht in de eerste plaats bij het materieel — als eenheden gedacht — ligt en eerst daarna bij het personeel, terwijl — althans ten dele — de nadruk bij het leger veelal andersom ligt en ook moet liggen.

De luchtmacht, die eind 1954 over 400 vliegtuigen ¹⁾ zal beschikken, welke gestationneerd zullen zijn op onder meer 7 operationele vliegvelden, zal met een sterkte dan van 20.000 man, in vier jaren tijds meer dan vertienvoudigd zijn.

Ook hier is de buitenlandse hulp — ten bedrage van ongeveer 750 miljoen gulden — van onschatbare betekenis geweest. Ook die zal echter ten dele gecontinueerd moeten blijven om de snelle materiële omlooptijd het hoofd te kunnen blijven bieden.

De bouwtijd voor onze maritieme middelen is langer geweest dan leger en luchtmacht beschikbaar hadden; het werd met andere woorden in het voorgaande reeds betoogd.

De variatie in typen — gevolg van een, op andersoortige internationale samenwerking afgestemd beleid — alsmede de ingrijpende technische wijzigingen, mede ten gevolge van de hiervoren geschetste zeer snelle ontwikkeling van het luchtwapen, zijn even zovele oorzaken, dat einde 1954, financieel gesproken, $\pm 75\%$ van de geprojecteerde, zelf te bouwen vloot gereed zal zijn.

Dit percentage is afgeleid uit, de ongetwijfeld velen Uwer bekende gegevens, voorkomende op de vijftiende e.v. regels van onderaf op blz. 22 van bijlage 5 van de nota betreffende de toestand van 's Rijks financiën, behorende bij de ontwerp-begroting voor 1954.

Daarnaast heeft opnieuw een zeer belangrijke bijdrage van Amerikaanse zijde ²⁾ de marine de beschikking gegeven over een 13-tal escorteurs van verschillend type en ± 100 vliegtuigen voor de M.L.D.; het korps mariniers zal tot 100 % van wapenen, munitie en alle andere behoeften zijn voorzien. Het personeel der vloot, met inbegrip van M.L.D. en mariniers, zal ongeveer van gelijke sterkte zijn als dat van de luchtmacht.

De vervanging der kapitale schepen — hoewel ten gevolge van de lange levensduur van het materieel, thans nog niet aan de orde — schijnt een probleem, waarvoor met hantering van een eigen defensie-budget, variërend tussen twaalfhonderd en vijftienhonderd miljoen gulden 's jaars en onder gelijktijdige instandhouding van leger en luchtmacht, thans geen oplossing voorligt. De aanwezigheid van goed geoefende — voor hun taak ten volle berekende — bemanningen vormt echter te allen tijde een waardevolle bijdrage; het werd reeds eerder opgemerkt.

In de aanvang van mijn voordracht zegde ik U toe op de relatieve betekenis van getallen Uw aandacht te vestigen.

Ik meen, dat daartoe thans het moment is aangebroken.

Immers wat zegt U en wat zegt mij een materieel gereedheidspercentage, dat lager dan 100 ligt. Het kan ons totale onbruikbaarheid suggereren, of, iets minder ernstig, gedeeltelijke materiële invaliditeit.

In de U verstrekte gegevens was het, het één noch het ander.

Materiële gereedheidspercentages hadden hier slechts ten doel aan te geven, dat de hoogste normen van volledigheid of voltalligheid nog niet zullen zijn bereikt.

Deze normen zijn veelal theoretische streefcijfers, ontleend aan, als maxima aangenomen stafeisen.

¹⁾ Inclusief alle afleveringen.

²⁾ ± 800 miljoen gulden.

Vele tijdens de tweede wereldoorlog optredende divisies kenden nimmer de 100 % gereedheidstoestand, afgemeten naar die normen.

Oefeningen in internationaal verband, kortelings voor alle delen onzer strijdkrachten onder betuiging van internationaal-militaire waardering, beëindigd, staven mijn opmerking langs andere weg.

Daarbij dient bovendien in het oog te worden gehouden, dat bij eerdergenoemde gereedheidspercentages het vorderingsaspect buiten beschouwing bleef.

Niet in getallen en dus ook niet in percentages zijn de mate van geoefendheid, de geest, de discipline tot uitdrukking te brengen. Deze hoedanigheden, inhaerent aan een goede krijgsmacht, zijn zeker nog niet in ieder opzicht uitmuntend. De gedisciplineerdheid en geoefendheid van mariniers, marcheaussee en commandotroepen, ieder op eigen terrein, zullen anderen tot lichtend voorbeeld kunnen strekken. Kadervorming, handhaving van goede tradities komen de geest ten goede en nemen duidelijk daar een geëxponcerde plaats in, waar het meeste kader reeds voor langere tijd zijn dienst verricht.

Ik zou onvolledig zijn, wanneer ik verzuimde Uw aandacht te vragen voor de sector der onroerende goederen.

Ook hier is sedert 1951 veel verricht, zowel voor de marine als voor land- en luchtmacht. Dat daarnevens tal van gerechtvaardigde wensen blijven, zij onmiddellijk erkend. Nergens — ook hier niet — is sprake van verzadiging, doch dat is in geen enkel West-Europees land het geval.

En al rijst misschien weleens de vraag of onze bouwwerken niet al te degelijk zijn en daardoor kostbaar, toch zijn er opmerkelijke resultaten bereikt, resultaten ten bate van het personeel en ten behoeve van het materieel.

Het weinige élan voor 1951, de geringe resultaten toen — ondanks dat in deze sector naar verhouding redelijke fondsen beschikbaar waren, is nadien omgeslagen in een bouwactiviteit, welke per eind 1954 zal leiden tot de aanwezigheid van:

250.000 m² nieuwe woonruimte,
18.000 m² lesruimte,
600.000 m² magazijnruimte,
123.000 m² munitie-opslagruimte,
27 km startbaan,

waaronder tal van volledig gerestaureerde kazernes, magazijnen, en voorts de brede opzet van de bouw van een nieuwe oorlogshaven met een kadelenkte van nagenoeg 4 km.

De sommen, thans voor onze defensie besteed, zijn hoog en laten zich het beste uitdrukken in een percentage van het nationale inkomen.

Dat percentage was in 1952 voor Nederland	6,4 %
voor België	6,5 %
voor Frankrijk	11,9 %
voor Canada	9,2 %
voor Italië	6,1 % en
voor de U.S.A.	14,9 %.

Van vroegere jaren staan mij die gegevens niet ten dienste, doch moge thans de defensie-begroting $\pm 25\%$ van de totale rijksbegroting uitmaken, in de jaren 1902 tot en met 1913 was het ook 25% , in 1914: 33% , in 1915: 50% , in 1916 en 1917: 50% , in 1918: $\pm 30\%$,

uit welke getallen slechts blijke, dat de huidige verhoudingen zeker niet buiten ieder verband liggen.

Hoe de Regering voor volgende jaren zal beslissen, weten wij niet, slechts te hopen is, dat wederom voor enige jaren over de nodige fondsen zal kunnen worden beschikt. Immers alleen dan zal met incalculering van alle onzekerheden, een verdere concretisering kunnen plaatsvinden. Dat de buitenlandse hulpverlening daarbij een onmisbaar gegeven is, werd wellicht voldoende in het daglicht gesteld.

De bouwnijverheid — het blijkt toch wel duidelijk uit het voorgaande — is in zeer belangrijke mate ingeschakeld in de ontwikkeling der defensie.

Voor wat de andere Nederlandse takken van industrie betreft werden reeds de munitie- en de voertuigen-productie genoemd.

Daarnaast — zonder uitputtend te kunnen zijn — zijn in de scheepsbouw, de vliegtuigbouw, de bouw der telecommunicatiemiddelen, en in de textiel-industrie, zeer belangrijke orders geplaatst.

Te zijner tijd zal de commissaris voor de militaire productie U omtrent deze materie nader inlichten.

Hier zij slechts tweeërlei gesteld:

- a. Uitgangspunt is, dat zo enigszins mogelijk alle bestellingen ten behoeve van de defensie in eigen land worden ondergebracht; de Benelux-partners worden overeenkomstig bestaande afspraken echter ingeschakeld;
- b. De aanvaarding der hulpverlening en de aanvankelijke wijze dier hulpverlening in de vorm van toezending van militaire eind-producten, heeft de mogelijkheid voor ontwikkeling van een eigen oorlogsindustrie in tal van gevallen opgehouden, althans geremd. Het ontbreken van specificaties, het ontbreken van een reeks van resarch-mogelijkheden, hebben ons afhankelijk gemaakt van andere markten.

Eerst later, toen de militaire hulpverlening werd gekoppeld aan de economische, is de mogelijkheid ontstaan en in verschillende gevallen ook benut op eigen bodem of in licentie te bouwen of een eigen product te ontwikkelen.

Ik wil hier onbesproken laten de vraag of een te sterke binding van ons industriële apparaat aan Koreaanse of soortgelijke impulsen niet zekere gevaren in zich bergt met betrekking tot verwerving en behoud van exportmogelijkheden van civiele producten, doch indien in NATO-verband de economisch-industriële-militaire samenwerking gelijke tred zou hebben gehouden met de militair-tactische en militair-technische, dan zou ik thans niet van „kinderschoenen” behoeven te reppen.

Er zouden, indien de volle bereidheid bestond tot internationale samenwerking ook op dit gebied, mogelijkheden te over zijn voor een veel doelmatiger en veel snellere herbewapening van de Westerse wereld dan thans het geval is.

Na dit lange verslag, dat gezien de omvang der materie geen aanspraak op volledigheid kan maken, past een woord voor de toekomst, voor een toekomst welke voortbouwt op een goede weg. Bij het verder afleggen van die weg zullen vele hindernissen overwonnen dienen te worden, maar voor het nemen van iedere hindernis zal het risico nauwkeurig behoren te worden afgewogen. Een brede sloot met een korte polsstok leidt tot een natte broek; een rivier met een polsstok leidt tot verdrinking.

Sloot en rivier vormen de problematiek onzer plannen, de polsstok is ons middel. Dat middel komt uit het volk, uit zijn belangstelling en zijn offergezindheid voor de strijdkrachten, het wordt doelmatiger naarmate het het enige middel is en een ander onze polsstok niet behoeft te steunen. Laten we daarom bij de verdere opbouw en afbouw van de strijdkrachten ons voelen als zelfstandigen, als volk, dat met erkenning van internationale gebondenheid, zich zodanig beperkt, dat wij als het mòèt, met weinig of geen hulp een, zij het kleine, niettemin waardevolle partner kunnen blijven in de vrije Westerse wereld.

De beantwoording van de vragende titel mijner voordracht af te doen met „ja” zou een te simplistisch begin zijn geweest.

Voor mijzelve heb ik de innerlijke overtuiging, en de innerlijke zekerheid, dat wij op de goede weg zijn, dat de weg nog niet ten einde is, dat beperking onzer opzet en de verdere uitbouw daarvan slechts tot waardering in binnen- en buitenland kan leiden, dat een verdere investering in onze krijgsmacht van grote kapitalen verantwoord is en blijft, zolang de vredesduif het eeuwige leven nog niet gegund is.

Ik dank U voor Uw aandacht!

De Voorzitter:

Ik dank de Heer Duyverman voorlopig reeds voor zijn voordracht en zou nu willen overgaan tot verkiezing van 5 bestuursleden.

De vier aftredende leden zijn herkiesbaar en voor de vacature (Gen.-Maj. Van Gulik) stelt het bestuur de Kolonel v. d. G.S. A. V. v. d. Wall Bake candidaat. Wenst de vergadering nog andere kandidaten te stellen?

Zo niet dan zijn de bedoelde H.H. als bestuurslid gekozen en verzoek ik de Heer v. d. Wall Bake aan de bestuurstafel te willen plaats nemen.

De H.H. die na de pauze aan het debat wensen deel te nemen willen wel zo goed zijn zich op te geven aan de secretaris-penningmeester.

20 minuten pauze

Vice-Admiraal b.d. A. S. P i n k e vestigt de aandacht op het enorme belang van de techniek voor de strijdmacht. Dit betreft zowel de uitrusting als de instandhouding. Werkt de technische uitrusting niet goed, dan zal dat zeer ernstige gevolgen voor de oorlogvoering hebben. De beste lua batterij zal niet raak schieten wanneer de radar niet perfect werkt. Om de technische apparatuur, vooral de elektronische, goed werkend te houden zijn bewakingsdiensten nodig. Spreker wijst op de mindere effectiviteit bij de bewakingsdienst in Indië toen de radars slecht werkten door gebrek aan technici.

Op het ogenblik is bij verschillende diensten een gebrek aan technisch personeel merkbaar. Spreker is niet overtuigd, dat wij ter voorziening van dit euvel op de goede weg zijn. Inleider heeft gesproken over de zuigkracht van de industrie. Dit is echter niet de enige factor. Inderdaad zullen de strijdkrachten financieel niet kunnen concurreren met de industrie, maar het is de vraag of een ieder, die een beter betaalde betrekking kan krijgen wegloopt. Gelukkig komt veel liefde voor de dienst voor, die mensen en ook technici noopt te blijven. Maar dan moet de technicus ook bij de strijdmacht volledige erkenning krijgen en niet zoals nu menen, dat hij in promotie achteruit gaat omdat hij technicus is. Spreker weet niet of dit inderdaad het geval is, maar wel dat de mening heeft post gevat.

Dan is er de inschakeling in het werk der strijdkrachten. B.v. op stafbespreking zullen of beter „moeten” technische problemen een belangrijke rol spelen. Hiervoor moet de technicus worden ingeschakeld als iemand van gezag. Met de erkenning van de technicus in de strijdmacht zal zeker een sterkere binding ontstaan, waardoor het verloop belangrijk minder zal zijn.

Generaal-majoor Schepers:

De inleider heeft ons hedenavond uiteengezet hoe de vorming van onze krijgsmacht is verlopen in de jaren na de 2e Wereldoorlog en heeft daarbij twee perioden onderscheiden, n.l. die van 1946—1950 en die van 1951—1954.

Het is bijzonder belangwekkend te horen wat er in die jaren is geschied en welke vooruitgang op verschillende gebieden is gemaakt.

Maar deze uiteenzetting geeft geen antwoord op de vraag of wij op de goede weg zijn. Daarvoor is n.l. niet zozeer van belang wat er is gebeurd; maar wel naar welk doel wordt gestreefd.

Daarmee kom ik aan de kwestie van de politiek op korte termijn of die op lange termijn.

In het algemeen is het zo, dat slechts een land of landen, welke offensieve bedoelingen hebben, de plannen voor de vorming van hun krijgsmacht kunnen richten naar een bepaalde datum. Zij kunnen zo ongeveer weten wanneer zij de strijd zullen willen beginnen.

Geheel anders staan landen met defensieve bedoelingen tegenover dit vraagstuk.

Zij hopen, dat de oorlog niet komt en om de oorlog weg te houden maken zij zich zó sterk, dat de tegenpartij niet, z.m. nooit durft te beginnen. Om dit resultaat te bereiken moeten zij voortdurend op deze sterkte blijven. Zouden zij afzakken dan verhogt zij de kans dat de oorlog uitbreekt.

Een land met defensieve instelling zal derhalve de plannen voor het vormen van de krijgsmacht zodanig moeten opstellen, dat wanneer het gestelde doel is bereikt, d.w.z. de beoogde krijgsmacht is gevormd, deze gedurende *onbepaalde* tijd in stand kan worden gehouden.

Ik heb dit bij andere gelegenheden al eens uiteengezet; maar niet altijd geloof gevonden. Thans heb ik echter een machtige medestander gekregen in de persoon van Veldmaarschalk Montgomery, die over dit onderwerp ergens in Engeland een voordracht heeft gehouden. Bij de bespreking daarvan gaf de Economist van 16 Mei 1953 o.a. het volgende:

„The Field Marshal wants the planners to look fifty years ahead and to keep in mind a few vital principles.

One is that it is useless to build up large forces by a certain date without regard to the enormous cost of maintaining them in a state of efficiency after that date.”

Met dit in gedachten breng ik U in herinnering dat de inleider ons hedenavond heeft medegedeeld, dat binnen het raam van de 1200 à 1500 millioen per jaar geen mogelijkheid bestond om te komen tot een vervanging van de grote schepen van de marine, wanneer deze opgevaaren zouden zijn. Als dat zo is, en wij hebben geen reden om aan de juistheid hiervan te twijfelen, is dat een bewijs dat de planning niet deugt.

(Mij is gebleken, dat hieruit de conclusie werd getrokken, dat naar mijn oordeel de grote schepen van de marine moesten worden afgeschaft; doch het is stellig niet mijn bedoeling geweest zulks te suggereren. Of de bedoelde schepen nodig zijn is in de eerste plaats een politiek vraagstuk; maar indien zij nodig zijn, moeten de plannen voorzien in hun vervanging na afloop van hun bruikbaarheidsperiode. Daar verhoging van het totale voor de defensie beschikbare bedrag niet is te verwachten, moeten de plannen van elk der krijgsmachtdelen in onderling verband aan dit bedrag zijn aangepast. Het opnemen van de bedoelde vervanging brengt met zich dat het bedrag beschikbaar voor de beide andere delen moet worden verlaagd. De thans bij deze delen bestaande plannen zullen aan dat verlaagde bedrag moeten worden aangepast.

Het feit dat thans geen oplossing voor de vervanging van de grote schepen is te vinden, bewijst dat er geen overeenstemming bestaat tussen het totale bedrag, de verdeling daarvan over de drie krijgsmachtdelen en de voor elk van deze delen ontworpen plannen. Hier is dus gezondigd tegen het door Montgomery aangegeven beginsel en hieruit blijkt, dat wij niet geheel en al op de goede weg zijn).¹⁾

Majoor Mr H. W. J. Bosch :

Mijnheer de Voorzitter, Excellenties, Mevrouw, Mijne Heren,

Ik hoop, dat U het mij niet euvel duidt, dat ik thans een stem „uit de troep” laat horen; de geachte spreker heeft hedenavond de vraag gesteld: „Zijn wij met onze defensie-inspanning op de goede weg?” Hoewel hij zelf geen antwoord op deze vraag wil geven, poneert hij in zijn eerste stelling, dat de Nederlandse autoriteiten de door het 4 jaren plan gegeven mogelijkheden om een zee-, land- en luchtmacht op te bouwen, *in het algemeen* doeltreffend gebruikt hebben, terwijl hij als een goed advocaat de juistheid dezer stelling met tal van — inderdaad indrukwekkende — cijfers geadstrueerd heeft.

Nu gaat het hier niet slechts om quantiteiten, doch evenzeer om kwaliteit en in verband hiermede zou ik enkele punten willen noemen, waar wij be-
slist niet op de goede weg zijn. De taak van onze weermacht is primair — en hiermede bouw ik voort op wat Generaal Schepers zo juist gezegd heeft — het voorkomen van een oorlog en secundair de verdediging van het grond-

¹⁾ Het gedeelte () is niet tijdens het debat gezegd, maar wordt alsnog opgenomen teneinde een gebleken misverstand weg te nemen.

gebied van West-Europa in het algemeen en van Nederland in het bijzonder; tussen deze beide taken bestaat een onverbreekelijk verband: de strijdkrachten vervullen alleen dan hun eerste taak, als zij voor de tweede taak geschikt zijn.

Onderzocht dient derhalve te worden, in hoeverre wij thans op de goede weg zijn met de opbouw van werkelijk gevechtswaardige strijdkrachten; aangezien ik op het gebied van zee- en luchtmacht volstrekt ondeskundig ben, zal ik mij beperken tot de landmacht. In de Memorie van Toelichting op de begroting van Oorlog voor 1954 zegt de Minister thans de beschikking te hebben over 5800 beroeps- en reserve-officieren in vaste dienst; van hen is echter nog geen zesde deel beschikbaar voor encadrering der parate troepen, die meer dan de helft van onze legersterkte vormen. Dit vindt zijn oorzaak in het feit, dat meer dan een derde deel der officieren op tal van bureaux en bij talrijke staven geplaatst is.

Ten gevolge hiervan is het aantal der bij de parate troepen geplaatste officieren veel te gering om een waarlijk goede opleiding van vaandrags en kornets, dienstplichtig kader en soldaten te waarborgen; het Zwitserse leger, het volksleger bij uitstek, heeft altijd één officier-instructeur per peloton als minimum geëist. Evenmin als een juist afgestudeerd meester in de rechten een pleidooi of een dagvaarding kan maken, evenmin kan iemand, die pas van de Militaire Academie, van een School voor Reserve-officieren of van een Kadernschool komt een peloton of een groep commanderen; zij moeten dit in de praktijk van *instructeurs* leren.

Bij de opbouw van ons leger is echter zeer grote nadruk gelegd op de „chairborne army”, de hoofdzakelijk in Den Haag gelegerde „Vijfde Divisie”, die aangegroeid is tot een geweldig leger; het gevolg van deze bureaucrativering is, dat de bevelvoerende commandanten vrijwel niets meer kunnen doen zonder „Den Haag”, terwijl anderzijds de leidende autoriteiten en bevelvoerende Generaals in Den Haag met zoveel details overstroomd worden, dat zij een groot deel van de beslissingen aan het personeel hunner bureaux en staven moeten overlaten. Ons leger lijkt soms meer geadmistreerd dan gecommandeerd: toen in 1918 de bewegingsoorlog weder begon, schreef Generaal Alléhaut: „Le Chef de Bataillon est le maître de l'heure”; thans schijnt het soms, dat: „Le chef de bureau est le maître de tout”. Uit het feit, dat deze bureaucrativering noch specifiek militair, noch ook specifiek Nederlands, noch zelfs specifiek ambtelijk is, volgt niet, dat wij ons hierbij neder moeten leggen: Wij zijn op dit punt bepaaldelijk op de verkeerde weg.

Een volgend uiterst belangrijk punt, waarmede wij nog steeds niet op de goede weg zijn, is het beoordelings- en bevorderingssysteem: het is hier niet de plaats om in bijzonderheden te treden, ik wil dan ook volstaan met op te merken, dat de door een officier beklede rang en functie nog steeds meer afhangt van zijn anciënniteit dan van zijn geschiktheid. Enkele gunstige uitzonderingen voor in Den Haag geplaatste functionarissen kunnen deze regel slechts bevestigen.

Hierbij komt, dat de materiële verzorging van onze officieren nog steeds slecht genoemd moet worden: ondanks de verbeteringen van de laatste tijd, waarvoor wij uiteraard dankbaar zijn, is de werkelijke waarde van ons tractement slechts 70 % van dat van onze — waarlijk niet overbetaalde — kameraden van dezelfde leeftijd voor de oorlog. Veel ernstiger dan het hieruit voortvloeiend persoonlijk onbehagen acht ik dit — en daarmee sluit ik mij

aan bij wat Admiraal Pinke zo juist ten aanzien van een andere groep gezegd heeft — wegens zijn terugslag op de mogelijkheden voor het aantrekken van de zo hoog nodige *goede* jonge en oudere krachten.

Als laatste punt zou ik iets willen zeggen over het materieel: niet over het materieel, dat uit het buitenland moet komen, het tempo van levering daarvan hebben onze autoriteiten uiteraard niet in de hand. Wel hebben wij bij de troep de indruk, dat we met de voorziening van materieel, dat in Nederland gemaakt kan worden, nog steeds niet op de goede weg zijn: tal van betrekkelijk eenvoudige artikelen zijn nog steeds niet of in niet voldoende mate aanwezig; het feit, dat het herhaaldelijk voorkomt, dat de Directie Materieel Landmacht artikelen niet leveren kan, die in grote hoeveelheid aangekocht kunnen worden, spreekt boekdelen.

Ook het in bruikbare staat houden van het aanwezige materieel is soms *bijna* onmogelijk, doordat de bevoorradende organen geen kans zien de voor herstelling benodigde artikelen tijdig bij de troep te krijgen; de door von Clausewitz zo treffend beschreven „Frikzion im Kriege“ blijkt hier thans in vredestand in zeer sterke mate te bestaan, hetgeen hoogst bedenkelijk is.

Ik heb in het voorgaande getracht enkele punten aan te geven, waarop wij beslist niet op de goede weg zijn; aangezien dit zeer essentiële punten zijn, heb ik het mijn plicht geacht hierop te wijzen.

Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

Majoor v. d. G.S. C. Koster:

Het personeelsbeleid heeft bij de bespreking van hedenavond wel een belangrijke plaats ingenomen en het is op dit punt, dat ik wel eens betwijfel of wij op de goede weg zijn. Wat heeft het voor zin om in korte tijd grote lichten op te leiden, als het kader niet aanwezig is om deze troepen op te leiden en aan te voeren.

Het is goed te horen, dat maatregelen als in 1922 genomen, niet meer terug mogen keren, maar troepen opleiden zonder het hiervoor nodige kader, dat voor zijn taak berekend is, kan niet juist zijn.

Zolang voor oorlogsonderdelen genoeg moet worden genomen met 20 % beroepskader is dit naar mijn mening niet verantwoord.

Een eventueel komend conflict geeft ons vermoedelijk geen aanlooptijd, in de vorm van gemobiliseerd zijn, van jaren of zelfs van maanden, zodat de opgeroepen strijdmacht onmiddellijk voor zijn taak berekend moet zijn en dit kan alleen met goed ingewerkt kader.

De verhouding beroeps—reservekader ligt bij de andere krijgsmachtdelen, gezien de opleidingsgetallen, aanmerkelijk gunstiger. Hoewel toegegeven wordt, dat Marine en Luchtmacht bij uitstek technische strijdkrachten zijn, wil ik toch ook waarschuwen dat de Landmacht na de laatste oorlog in dit opzicht niet eenvoudiger is geworden en deze Landmacht van het eerste moment in een conflict af, in staat moet zijn haar moeilijke taak te vervullen en o.m. de gelegenheid moet verschaffen aan Marine en Luchtmacht te blijven opereren van eigen bases.

Uit een zuiver militair oogpunt bezien staan wij dan naar mijn mening voor de keus om een kleine landmacht te vormen met een voldoende percentage beroepskader of, willen wij meer troepen in korte tijd aanmaken, dan ook het beroepskader in dit zelfde tempo naar evenredigheid aan te vullen.

Kapitein Luitenant ter Zee A. H. J. v. d. Schatte Olivier:

Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw, Mijne Heren,

Ik meen uit de woorden, welke door de generaal Schepers zijn gesproken, te hebben begrepen, dat de vraag, of wij op de goede weg zijn met onze defensie-inspanning, niet is te beantwoorden, indien het doel niet eerst wordt gesteld.

Daarnaast meende de generaal Schepers dat, indien de stelling van de inleider juist is, dat de vervanging van de grote marine-eenheden niet is opgelost, we dan *niet* op de goede weg zijn.

Nu is het zo, dat de Kon. Marine zeer zeker weet naar welk doel zij toebouwt. Dit doel is het door de Regering gestelde doel, hetgeen mij het vertrouwen geeft, dat de oplossing van de vervanging van onze grote eenheden t.z.t. zal worden gevonden.

De geachte inleider repliceerde, dat de wereldsituatie is gewijzigd sinds we met de opbouw van onze marinestrijdkrachten begonnen. Zijn veronderstelling, dat de plannen van de opbouw van de Kon. Marine dus *ook* gewijzigd hadden moeten worden, meen ik te moeten tegenspreken. U zult daarover in geen enkele handeling van de Staten Generaal iets kunnen vinden.

Het is zo, dat de K.M. op krijgskundige gronden streeft naar een harmonische opbouw, een standpunt, wat naar ik meen, door ieder krijgsmacht-onderdeel wordt gehuldigd.

Uiteraard kan ik in mijn beschouwingen niet het probleem van de vervanging van het materieel van de andere krijgsmachtonderdelen betrekken, op welk gebied ik mij vanzelfsprekend niet bevoegd acht.

Echter zou ik in dit verband toch de vraag willen stellen of de Generaal Schepers een opbouwplan van een legerorganisatie zou kunnen steunen, waarin de legerkorps-artillerie, de luchtdoelartillerie en de tactische luchtmacht-onderdelen zouden ontbreken.

Antwoorden van de Heer Duyverman aan de debaters:

Gaarne begin ik degenen, die zich voor de discussie aanmeldden, te danken voor de door hen gemaakte opmerkingen.

De admiraal Pinke heeft op een leemte in mijn voordracht gewezen, een leemte, die bovendien een werkelijk bestaande tekortkoming is. Ik ben hem daarvoor erkentelijk.

Het gebrek aan goede technici bij de krijgsmacht is inderdaad slechts ten dele een gevolg van de lagere salariering bij de overheid, dan in het bedrijfsleven. Het gebrek vindt voor een niet onbelangrijk deel zijn oorzaak in de omstandigheid dat aan de hoog ontwikkelde technicus in het bijzonder bij het leger, niet altijd die stem in het kapittel wordt gegund, die hem toekomt. De technicus, die zijn op wetenschappelijke grondslagen steunend advies onbegrepen of halfbegrepen ziet beoordelen en daardoor verminken, wil weg uit de militaire organisatie.

De wens om erkend te worden is sterker dan de hoogte der beloning. Niets is ontmoedigender, dan gedane wetenschappelijke arbeid te zien veranderen in tal van argumenten, die met de wetenschappelijke opzet nauwelijks iets uitstaande hebben.

Technici gaan heen en de pas-afgestudeerden, die komen moeten, laten zulks veelvuldig na op grond van de opgedane ervaring der ouderen.

Hierin kan slechts verbetering komen, wanneer een deel van de leerstof van de Hogere Krijgsschool zich met toegepaste techniek gaat bezig houden.

Een zelfde ontwikkelingsgang heeft de marine ook doorgemaakt. Daar waren de technische officieren aanvankelijk ook niet of nauwelijks in tel. Dat was echter in een periode, dat de defensie-opbouw niet in zulk een geforceerd tempo geschiedde.

De marine heeft leergeld betaald en er bestaat thans grote waardering en veel begrip voor de techniek, vele zee-officieren hebben zich bovendien gespecialiseerd in technische vakken.

Bij de luchtmacht is de techniek zozeer verweven met de persoonlijke veiligheid, dat daar de thans bij het leger ondervonden wordende moeilijkheden lang niet zo'n grote rol spelen.

De lust om dienst te nemen zal ook bij de technici toenemen, indien samenwerking op basis van gelijkgerichtigheid tussen staf-officieren en technische officieren zal zijn gevonden.

De generaal Schepers zeide, dat ik geen antwoord had gegeven op de vraag of wij met onze defensie-inspanning op de goede weg zijn. Dit is niet geheel juist. Ik heb een aantal factoren genoemd, en een aantal gegevens verstrekt; voor de juistheid van de verstrekte gegevens en cijfers sta ik zonder meer in.

Ik ben met de generaal Schepers eens, dat wij uiterst voorzichtig moeten zijn. Ik heb dit in mijn voordracht genoemd; „wij moeten ons beperken". Ik stem met de generaal Schepers in, dat een land met offensieve plannen een „short-term policy" kan voeren, maar dat een land met een defensieve doelstelling bij voorkeur een „long-term" plan moet realiseren, maar dat is slechts mogelijk voor zover „de lengte van de polsstok zulks toelaat".

Ik heb er slechts voor willen waarschuwen dat men de uitvoering niet op te brede basis stelt en ik meen dat generaal Schepers dat met mij eens is. Het vlootplan is in een andere internationaal-politieke situatie vorm gegeven, een situatie, welke met de huidige weinig gemeen heeft. Zullen zich tengevolge van een beperking van de geldmiddelen voor de marine exploitatiemoelijkheden voordoen, dan is er te meer reden ervoor te waken, dat niet gelijke moeilijkheden voor het leger ontstaan, door de basis te breed te maken.

Ik heb het bijzonder op prijs gesteld dat de majoor Bosch een stem uit de troep heeft laten horen. Ik vind het altijd uiterst belangrijk dingen uit de troep te horen. De majoor Bosch heeft gesproken over de „Chairborne-division".

Nu is mij echter als merkwaardige omstandigheid opgevallen, dat wanneer troepenofficieren worden opgenomen in de Chairborne-division, zij zich dikwijls heel snel, ja zelfs te snel, weten aan te passen. Hiermede is natuurlijk het probleem niet opgelost, doch ik kan de majoor Bosch verzekeren, dat er op het departement de laatste jaren een tendenz is om meer wisselwerking te brengen tussen staven en troep.

Overigens zij duidelijk gesteld, dat het departement er is voor de troep en niet omgekeerd. Tegelijkertijd moet er bij de troep echter ook begrip zijn voor een zo grote organisatie als de defensie thans is.

Ik kan de majoor Bosch verzekeren, dat een commies op het ministerie géén beslissing neemt. Ik acht de wijze waarop de heer Bosch een en ander heeft voorgedragen tendentius. Een commies heeft niets, maar dan ook niets te zeggen; een hoofdcommies heeft evenmin iets te zeggen; een referendaris heeft nagenoeg niets te zeggen; een administrateur heeft soms een ietsje te zeggen;

de directeuren hebben veel te zeggen, onder voorbehoud dat de minister ook hen wel eens desavoueert.

Men kan de zaken niet zo stellen als de heer Bosch heeft gedaan.

Er zijn tal van maatregelen waarover tevoren overleg met de troepen-vertegenwoordigers plaats vindt. Er is herhaaldelijk contact met de troepencommandanten. Het is de bedoeling van de leiding van de ministeries dat het oor goed te luisteren wordt gelegd bij de troep, want daardoor kunnen vele bezwaren worden ondervangen.

Ik meen dat het beter ware geweest in verband met het karakter van deze avond niet te spreken over de Chairborne division. Ik heb gepoogd met mijn voordracht van hedenavond te bereiken dat de strijdkrachten die objectieve beoordeling krijgen, die zij behoeven.

Hetgeen de majoor Bosch zeide over het beoordelings- en bevorderings-systeem kan ik niet beoordelen; ik heb hiermede zo goed als geen bemoeienis. Ik moet het echter bestrijden, wanneer de majoor Bosch zegt dat van de bevordering wegens anciënniteit alleen wordt afgeweken voor hen, die bij het departement of de staven zitten. Er zijn voorbeelden te over te noemen van bevorderingen, niet volgens het lijstje, van troepenofficieren.

Wat de materiële verzorging betreft moet ik opmerken dat dit een probleem is dat niet alleen de officieren betreft, doch allen die in overheidsdienst zijn. Het wekt de indruk dat de regering hieraan iets gaat doen. Ik weet wel dat de eerste maatregelen als een druppel op een gloeiende plaat zijn geweest, doch nu deze regering van een zó gemengde samenstelling tot de overtuiging is gekomen dat de nivelleringspolitiek niet ad libitum kan worden voortgezet, bestaan er gegronde verwachtingen — ik ben niet bevoegd mij daarover verder uit te laten — dat binnen niet te lange tijd nieuwe maatregelen zullen worden genomen; doch men moet als overheidsdienaar nooit „gouden bergen” verwachten.

Voor wat de voorziening van het materieel betreft betoogde U, dat de troep onvoldoende materieel ontvangt. Ik vroeg U toen wat de troep dan niet kreeg; U antwoordde: „lakens, auto-onderdelen en witlint”. Het zou te ver voeren om nu hier te gaan spreken over lakens en wit lint, maar ik wil gaarne ingaan op de voorziening van de auto-onderdelen.

Na de oorlog moest het leger werken met uit de oorlog stammend Canadees materieel. Daarna is van Amerikaanse zijde een zeer groot aantal GMC's aan de Westerse landen beschikbaar gesteld — de productie van deze GMC is inmiddels gestopt.

Gevolg daarvan is dat de nog uit „stocks” komende onderdelen bijzonder waardevol zijn voor de instandhouding van het wagenpark. Naast grote zendingen onderdelen onder vigueur van het MDAP zijn belangrijke partijen opgekocht, die thans tegen hoge prijzen bij particulieren beschikbaar zijn. Aan de aldus ontstane dwangpositie is slechts te ontkomen, wanneer de Westerse landen gezamenlijk een nieuw productieprogramma zouden opzetten van een nieuw te ontwerpen voertuig. De afhankelijkheid van de eigenaren der onderdelen zou daardoor zeer beperkt worden en een eerste schrede op het pad der gezamenlijke productieprogramma's zou ongetwijfeld met vrucht zijn gezet. Een en ander doet uiteraard niets af aan onze erkentelijkheid voor de ook op dit gebied van Amerikaanse zijde ontvangen hulp.

De majoor Koster heeft ter sprake gebracht de bezetting aan beroepsofficieren van de oorlogsonderdelen. Ik ben van oordeel, dat wij met de werving van beroepsofficieren op de goede weg zijn, hetgeen echter nog niet betekent, dat wij er reeds zijn.

Er zijn meer beroepsofficieren nodig om tot de goede paraatheid te komen. Het is geen lege phrase wanneer ik thans zeg, dat dit probleem op het ministerie de volle aandacht heeft. Een juiste bezetting eist voorts roulering van officieren tussen troepen en staven. Zulks geschiedt in het tegenwoordige vergeleken bij vroeger veelvuldig. Het zeer grote aantal overplaatsingen is daarvan ten dele het bewijs.

De Voorzitter:

Mijnheer Duyverman, ik dank U zeer voor hetgeen U ons hedenavond hebt medegedeeld en voor de wijze waarop U het belangrijke maar moeilijke onderwerp, dat heden aan de orde was, hebt behandeld.

Vóór de oorlog, toen de status van onze krijgsmacht lange jaren vrijwel stabiel bleef — zij het niet op het peil waarop deze had moeten staan — bewogen de voordrachten, die in onze vereniging werden gehouden, zich hoofdzakelijk op tactisch terrein. Op het ogenblik is het minder de tactiek, die tot polemieken aanleiding geeft, dan wel problemen van organisatorische aard, zoals deze zich voordoen in de periode van opbouw, waarin we ons nu bevinden.

Het bestuur heeft dan ook gemeend er goed aan te doen in het werkprogramma 1953/54 een betrekkelijk ruime plaats te geven aan organisatorische vraagstukken en daarbij te beginnen met een algemene beschouwing gewijd aan de opbouw van onze krijgsmacht. Juist omdat hierover in de pers wel eens artikelen verschijnen, die een ietwat eenzijdige of niet geheel juiste belichting geven, leek het ons goed hier in U een insider aan het woord te laten. Van de moeilijke taak, die U daarbij ten deel viel, te moeilijker door de terughouding, die op dit gebied nu eenmaal onvermijdelijk is, hebt U zich gekweten op een wijze, waardoor ik U nogmaals mijn dank moge uitspreken. Deze dank gaat tevens uit naar de debaters, die een waardevolle aanvulling hebben gegeven en daarmee voorkwamen dat het licht nu van andere zijde te eenzijdig zou schijnen en die ons hebben doen beseffen, dat ook op de goede weg nog misstappen kunnen worden gezet en op bepaalde punten overweging van de verdere marsrichting zeker geboden is.

Ik dank tenslotte de aanwezigen voor hun belangstelling en sluit hierbij deze bijeenkomst.

STELLINGEN

- a. Het 4-jarenplan voor de defensie-opbouw heeft de Nederlandse autoriteiten de mogelijkheid gegeven — en zij hebben die mogelijkheid in het algemeen doeltreffend gebruikt — om een zee-, land- en luchtmacht op te bouwen, die omstreeks eind 1954 begin 1955 zowel in materieel- als personeels opzicht de toets der critiek zal kunnen doorstaan.

- b. De aanvaarde en verkregen financiële, materiële, industriële en andere buitenlandse hulp bij de sub a vermelde opbouw was en is voor die opbouw onontbeerlijk; zij heeft de ontwikkeling van een eigen militaire industrie eerst later bevorderd.
- c. Hulpverlening als de sub b bedoelde kan verplichtingen doen ontstaan, welke van grote draagwijdte zijn.
- d. Beperking of opdroging van de hulpverlening kan afhankelijk van het stadium der opbouw daarop ernstig vertragend werken en nopen tot (blijvende) beperking.
- e. De bereidheid van regering en Staten-Generaal om fondsen voor de defensie beschikbaar te stellen zal in belangrijke mate ook afhankelijk blijven van de internationaal politieke ontwikkeling.
Bij de opbouw, in het bijzonder met betrekking tot het personeel, zal om die reden een voorzichtig beleid geboden blijven, terwijl begrenzing van het aantal militaire taken de mogelijkheid schept om eerder een optimaal resultaat te bereiken, dan wanneer deze beperking niet als richtsnoer zou gelden.
- f.
 1. Instelling van de defensie-politiek op een korte termijn — hierbij verondersteld 8 jaren — schept in het bijzonder voor het leger de wenselijkheid van een brede uitbouw en uitputting der lichten, omdat het vraagstuk der vervanging niet, althans niet in die mate, speelt als in het geval van een defensie-politiek op lange termijn.
 2. Voor de luchtmacht zijn de gevolgen van een defensie-politiek op korte of lange termijn, in verband met de korte „militair-technische” omlooptijd van het materieel, in financieel opzicht weinig uiteenlopend.
 3. Voor de zee-macht schijnt een politiek op korte termijn in verband met de relatief lange duur van de aanbouw en de militaire levensduur van het materieel minder doelmatig.
- g. De noodzaak de aangevangen en deels voltooide opbouw van de strijdkrachten tot een doelmatig apparaat af te ronden zal ongeacht het feit of voor een of meer onderdelen der strijdkrachten een defensie-politiek op lange of korte termijn wordt gevoerd, een hernieuwde, meerjarige beschikbaarstelling van fondsen eisen.
- h. Het jaarbedrag, thans uitgetrokken voor de defensie, maakt geen hoger percentage van de Rijksbegroting uit dan in vele jaren in de eerste helft van deze eeuw.

MEDEDELINGEN VAN HUISHOUDELIJKE AARD
NIEUWE LEDEN
Nederland

's-Gravenhage: P. J. O. T. Schreuders, Kap. K. Lu.; R. van Lunsen, Off. v. Gez. 1e kl.; G. F. S. Pape, Kap. Art.; Algemeen Nederl. Persbureau; J. G. E. Heitzer, res. 1e Lt. Inf.; Th. J. L. Bloch, Lt. t. Zee III S.D. K.M.R.; P. E. van Mourik, res. 1e Lt. Inf.; J. A. Bach, Generaal-Maj. Vlieger Kon. Lu.; M. J. Th. Geelhoed, Kap. K. Lu.; I. Shenker, corresp. van Time, Life en New-York Times; A. van Dam, Kap. Kon. Lu.; Ir H. K. Stokla, Majoor v.i. Kon. Lu.

Amsterdam: J. N. F. Bakker; N.V. Holl. Draad- en Kabelfabr.; Hoofd-Red. Alg. Handelsblad.

Arnhem: W. C. J. 't Sas, 1e Lt. Inf.; J. A. van Raay, Kap. K. Lu.

Bilthoven: H. Jessurun, Kornet.

Breda: A. Plaisier, Cadet-Serg. K.M.A.

Delft: Spoorijzer N.V.

Ede: J. A. Kok, 1e Lt. Art.; J. Stuker, Lt. Kol. Art.

Harderwijk: H. K. Karsen, Kap. Inf.

den Helder: F. C. van Oosten, Luit. ter Zee II.

Maastricht: J. J. W. Berkhoudt, res. Lt. Kol. G.R. Jagers.

Nijmegen: R. Faubel, Kap. Kon. Lu.

Ophemert: Mr F. J. de Bruijn Tengbergen, burgemeester van Ophemert en Varik.

Oud-Leusden: H. W. Wtwaall.

Rotterdam: A. de Hoop, dir. N.V. Electr. Techn. fabr.

Schiedam: W. N. v. d. Poll, Lt. t. Zee II b.d.

Venlo: A. E. de Boer, Kap. Kon. Lu.

Voorburg: Ir J. J. Ochtman, c.i.; A. S. Pinke, Vice-Admiraal b.d.

Wassenaar: F. H. W. C. J. van Dun, Generaal Maj. Gen. Staf.

Wezep: H. H. A. Spit, 1e Lt.

Zeist: Pieter van de Weijer.

Nieuw-Guinea

D. P. Gaillard, Lt. t. Zee II S.D., Hollandia.

Buitenland

Republiek Indonesia

Djakarta: Staf Angkatan Laut Perpustakaan (4 abbon); Kemal Idsis, Majoor Inf. A.D.R.I.; Dr Sjarib Thajeb, Majoor D.K.A.D.

De contributie voor het werkjaar 1953—1954 (1 Oct. 1953—30 Sept. 1954) is vastgesteld op f 10,—. De leden wordt verzocht hun contributie wel te willen storten op postrekening 78828 van de Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, Den Haag. Om onnodige last en onkosten te vermijden worden geen kwitanties aan de deur aangeboden.

Het Wetenschappelijk Jaarbericht 1952 is de leden toegezonden.

Het Bestuur bestaat thans uit de H.H.:

	Jaar van aftreden
M. R. H. Calmeyer, Lt.-Gen. G.S., Voorzitter	1956
I. A. Aler, Lt.-Generaal-Vlieger b.d.	1955
D. A. van Hilten, Lt.-Generaal b.d., Redacteur Orgaan en W.J.	1956
H. Schaper, Schout bij Nacht-Vlieger, Vlagofficier Marine-Luchtvaartdienst	1956
J. J. de Wolf, Brigade-Generaal der Genie	1954
J. H. Couzy, Generaal-Majoor der Artillerie	1955
H. Bos, Commandeur, plv. Chef Marine Staf	1956
E. J. C. van Hootegem, Kolonel Gen. Staf Directeur H.K.S.	1954
Mr F. R. Mijnlieff, Raadsadviseur in algemene dienst bij het Min. v. Binnenl.	
Zaken belast met de leiding van de afd. Openbare Orde en Veiligheid	1954
A. van de Wall Bake, Kolonel G.S.	1955
D. Berlijn, Maj.-Vlieger Waarnemer	1955
J. P. Boots, Res. Luit.-Kolonel b.d., Secretaris-Penningmeester, van Alkemade- laan 215, Den Haag, Telefoon 774621	1954

Geeft bij adresverandering kennis aan de Secretaris-Penningmeester,
van Alkemadeaan 215, 's-Gravenhage
en vergeet vooral niet ons een nieuw lid op te geven